

CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
MANİSA YÖRESİ TÜRK TARİHİ ve KÜLTÜRÜNÜ
ARAŞTIRMA ve UYGULAMA MERKEZİ

ULUSLARARASI
BALKANLARDA TÜRK VARLIĞI
SEMPOZYUMU - II

BİLDİRİLER

Yayına Hazırlayan:
Yrd.Doç.Dr.Ünal ŞENEL

CİLT I

13 - 15 MAYIS 2010
CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SÜLEYMAN DEMİREL KÜLTÜR MERKEZİ
MANİSA

ULUSLARARASI BALKANLARDA TÜRK VARLIĞI SEMPOZYUMU - II

BİLDİRİLER

I. CİLT

Yayına Hazırlayan:
Yrd.Doç.Dr.Ünal ŞENEL

T.C
CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
Manisa Yöresi Türk Tarih ve Kültürünü
Araştırma ve Uygulama Merkezi

Celal Bayar Üniversitesi Yayını
Manisa 2010

ULUSLARARASI BALKANLARDA TÜRK VARLIĞI SEMPOZYUMU – II BİLDİRİLER

Yayına Hazırlayan: Yrd.Doç.Dr.Ünal ŞENEL

© Celal Bayar Üniversitesi

İSBN 978-975-8628-13-1
978-975-8628-14-8

- Bu kitapta yer alan bildirilerdeki bilgi, fikir ve hükümlerin yanısıra kullanılan dile ilişkin tüm sorumluluk sadece bildiri sahiplerine aittir.

Baskı: Celal Bayar Üniversitesi Matbaası

Manisa 2010

T.C
CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
Manisa Yöresi Türk Tarih ve Kültürünü
Araştırma ve Uygulama Merkezi

ULUSLARARASI BALKANLARDA TÜRK VARLIĞI SEMPOZYUMU- II

BİLDİRİLER

I. CİLT

Yayına Hazırlayan:

Yrd.Doç.Dr. Ünal ŞENEL

13-15 MAYIS 2010

Celal Bayar Üniversitesi
Süleyman Demirel Kültür Merkezi
MANİSA

BASKI : C. B. Ü. MATBAASI

CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
MANİSA YÖRESİ TÜRK TARİH ve KÜLTÜRÜNÜ
ARAŞTIRMA ve UYGULAMA MERKEZİ

ULUSLARARASI BALKANLARDA TÜRK VARLIĞI SEMPOZYUMU - II

BİLDİRİLER

Yayına Hazırlayan:
Yrd.Doç.Dr. Ünal ŞENEL

CİLT II

13 - 15 MAYIS 2010
CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SÜLEYMAN DEMİREL KÜLTÜR MERKEZİ
MANİSA

T.C
CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
Manisa Yöresi Türk Tarih ve Kültürünü
Araştırma ve Uygulama Merkezi

Celal Bayar Üniversitesi Yayını
Manisa 2010

ULUSLARARASI BALKANLARDA TÜRK VARLIĞI SEMPOZYUMU – II BİLDİRİLER II. Cilt

Yayına Hazırlayan: Yrd.Doç.Dr.Ünal ŞENEL

© Celal Bayar Üniversitesi

İSBN 978-975-8628-13-1
978-975-8628-15-5

- Bu kitapta yer alan bildirilerdeki bilgi, fikir ve hükümlerin yanısıra kullanılan dile ilişkin tüm sorumluluk sadece bildiri sahiplerine aittir.

Baskı: Celal Bayar Üniversitesi Matbaası

Manisa 2010

T.C
CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
Manisa Yöresi Türk Tarih ve Kültürünü
Araştırma ve Uygulama Merkezi

ULUSLARARASI BALKANLARDA TÜRK VARL SEMPOZYUMU- II

BİLDİRİLER

II. CİLT

Yayına Hazırlayan:
Yrd.Doç.Dr. Ünal ŞENEL

13-15 MAYIS 2010

Celal Bayar Üniversitesi
Süleyman Demirel Kültür Merkezi
MANİSA

Düzenleme Kurulu

Onursal Başkan
Prof.Dr. Semra ÖNCÜ
Rektör

Başkan
Yrd.Doç.Dr. Ünal ŞENEL
Merkez Müdürü

Üyeler
Prof.Dr. Ömer TURAN
Prof.Dr. Mehmet ERSAN
Prof.Dr. Turan GÖKÇE
Prof.Dr. Ayşe ÜSTÜN

Bilim Kurulu
Prof.Dr. Emin BALKAN
Prof.Dr. Osman BİLEN
Prof.Dr. Adem CEYHAN
Prof.Dr. Pervin ÇAPAN
Prof.Dr. Mehmet DEMİRCİ
Prof.Dr. Mehmet ERSAN
Prof.Dr. İlhan GENÇ
Prof.Dr. Turan GÖKÇE
Prof.Dr. Fazıl GÖKÇEK
Prof.Dr. Gürer GÜLSEVİN
Prof.Dr. Ayşe İLKER
Prof.Dr. Mustafa ÖKMEN
Prof.Dr. Hakkı ÖNKAL
Prof.Dr. İbrahim ŞAHİN
Prof.Dr. Ömer TURAN
Prof.Dr. Ahmet Nezihi TURAN
Prof.Dr. Fikret TÜRKMEN
Prof.Dr. Sema UĞURCAN
Prof.Dr. Ayşe ÜSTÜN
Prof.Dr. Hayriye SÜLEYMANOĞLU YENİSOY

Yürütme Kurulu
Yrd.Doç.Dr. Ünal ŞENEL
Yrd.Doç.Dr. Anıl YILMAZ
Yrd.Doç.Dr. Özlem NEMUTLU

Sekreterya
Dr.Ayşegül ALAYBEYOĞLU
Dr.Harika DURGUN
Fevzi YETKİN
Tuba ARI
Cüneyt ÇETİNKAYA
Ahmet PEHLİVAN

II. ULUSLARARASI BALKANLARDA TÜRK VARLIĞI SEMPOZYUMU

BİLDİRİLER

II. CİLT

İÇİNDEKİLER

Esin Hüdaverdi
Pristine Türklerinde Hayatin Dönüm Noktalari Ile İlgili Kimi Gelenekler 9
Mehmet Zeki İbrahimgil
Rodos Adalarındaki Osmanlı Dönemi Eserleri Üzerine Bir Değerlendirme 18
Ayşe İlker
Tan Gazetesindeki Yeni Kelimeler (Neolojizm) Üzerine Düşünceler 27
Abdulkadir İnaltekin
Avrupalı Türkler ve Avrupa'da Yaşayan Balkan Türklerinin 21. Yüzyılda Avrupa'daki Geleceği (Almanya Örneği) 33
Nesrin Tağizade-Karaca
Ferit Muhiç Ve '*Zirve*' Den Sesler 46
Abidin Karasu
Çağdaş Bulgar Dilindeki Türkçe Kelimeler 62
Osman Karatay
Ortaçağda Macarlar ve Boşnaklar: Zorlamalar ve Zoraki Tercihler 82
Emine Kısıklı
Romanya Türkleri'nin Atatürk ve Devrimlere Bakışı 96
Neval Konuk
Karaferye Camileri ve Namazgâhı 109
Aşkın Koyuncu
Sofya'daki Sofu Mehmed Paşa Camisi (Kara Cami)'nin Kiliseye Dönüştürülmesi 129
Ömer Kul
1544 Tarihli Tapu Tahrir Defterrine Göre Köprülü/Titov-Vélés Kazasi Yerleşim Yerleri, 147
Ayvaz Morkoç
Emine Işınsu'nun Azap Toprakları İle Ayşe Kulin'in Sevdalinka Romanlarına Yansıyan Balkan Zulmü 166
Yasemin Ertek Morkoç
Taşlıcalı Yahya'nın Divanı'na Yansıyan Rumeli 176
Gülten Abdula Nazar
Romanya'da Türk Varlığı 189
Candan Nemlioğlu
Bosna-Hersek, Foça Alaca Camii'nin Türk-İslam San'atındaki Yeri ve Önemi 208
Mehmet Naci Önal
Romanya Türklerinin Ninnileri Üzerine Bir Araştırma 227
Muhammet Özdemir
Kesriyeli Mehmet Sıtkı Akozan Ve Dîvançe-İ Şinâver'i 243

Vicdan Özdingiş
Esrar Dede Tezkire'sinde Balkanlarda Dünyaya Gelen Mevlevî Şairler ve Şiirleri 252
Abdulkadir Öztürk
Murfatlar Yazıtları 266
Sibel Pasaoglu
Türk(Ü)Lerin Dilinden 93 Harbi 275
Sibel Paşaoğlu -Leyla Osmanzade
Vranje Müzik Kültürü Fenomeni 285
Özcan Pehlivanoğlu
Balkanlarda Türk Kimliğinin Ayrılmaz Bir Parçası: Soykırım 292
Nurten Remzi
Deliorman'da Türk Kültürü 300
Mehseti İsmail Rüstem Kızı
Balkan Efsanelerinin Nahçivandan Derlenmiş Efsanelerle Karşılıklı Mitolojik Değerlendirme 305
Eyüp Salih
Makedonya'daki Tarikatler, Silsileleri, Maneviyat Büyüklerinin Hayatları ve Hizmetleri 311
Ciden Sena
Romanya'da Türk - Tatar Varlığının Tarihi 322
A.Yılmaz Soyyer
İki Milliyetçilik Arasında Rumeli Bektaşiliği 330
Ahmet Şahidov
Uluslararasi İlişkiler, Balkanlar ve Türkiye'nin Yaklaşımı 341
Behicüddin Şehabi
Kalkandelen'de Osmanlı Mirası ve Ayakta Kalan Tarihi Evler 347
Ünal Şenel
Sâmiha Ayverdi'nin Balkan Seyâhatleri 366
Feza Tansuğ
Balkanlarda Türk Musikisi 378
Süleyman Sırrı Terzioğlu
Tarihsel Süreç Çerçevesinde Bulgaristan'daki Türk Azınlığın Ana Dilde Eğitim Hakkı 381
Sinem Toker
Ege'nin İki Yakasında Mübadelenin Bedeli 399
Sami Ali Toraman-Necmi Kadir
Batı Trakya Türklerinin Eğitim Sorunları 410
Selami Turan-Kamile Çetin
Üsküplü İshak Çelebi'nin Dilinden Şiir ve Şairlik 426
Mehmet Türker
Demokrasi Yıllarında Bulgaristan'da Türkçe Eğitim 442
Sema Uğurcan
Panait Istrati'de Türk İmajı ve Türk Okuyucusununpanait Istrati'ye Bakışı 447

İÇİNDEKİLER

Esin Hüdaverdi
Pristine Türklerinde Hayatin Dönüm Noktalari Ile İlgili Kimi Gelenekler 9
Mehmet Zeki İbrahimgil
Rodos Adalarındaki Osmanlı Dönemi Eserleri Üzerine Bir Değerlendirme 18
Ayşe İlker
Tan Gazetesindeki Yeni Kelimeler (Neolojizm) Üzerine Düşünceler 27
Abdulkadir İnaltekin
Avrupalı Türkler ve Avrupa'da Yaşayan Balkan Türklerinin 21. Yüzyılda Avrupa'daki Geleceği (Almanya Örneği) 33
Nesrin Tağizade-Karaca
Ferit Muhiç Ve '*Zirve*' Den Sesler 46
Abidin Karasu
Çağdaş Bulgar Dilindeki Türkçe Kelimeler 62
Osman Karatay
Ortaçağda Macarlar ve Boşnaklar: Zorlamalar ve Zoraki Tercihler 82
Emine Kısıklı
Romanya Türkleri'nin Atatürk ve Devrimlere Bakışı 96
Neval Konuk
Karaferye Camileri ve Namazgâhı 109
Aşkın Koyuncu
Sofya'daki Sofu Mehmed Paşa Camisi (Kara Cami)'nin Kiliseye Dönüştürülmesi 129
Ömer Kul
1544 Tarihli Tapu Tahrir Defterrine Göre Köprülü/Titov-Vélés Kazasi Yerleşim Yerleri, 147
Ayvaz Morkoç
Emine Işınsu'nun Azap Toprakları İle Ayşe Kulin'in Sevdalinka Romanlarına Yansıyan Balkan Zulmü 166
Yasemin Ertek Morkoç
Taşlıcalı Yahya'nın Divanı'na Yansıyan Rumeli 176
Gülten Abdula Nazar
Romanya'da Türk Varlığı 189
Candan Nemlioğlu
Bosna-Hersek, Foça Alaca Camii'nin Türk-İslam San'atındaki Yeri ve Önemi 208
Mehmet Naci Önal
Romanya Türklerinin Ninnileri Üzerine Bir Araştırma 227
Muhammet Özdemir
Kesriyeli Mehmet Sıtkı Akozan Ve Dîvançe-İ Şinâver'i 243

Selcen Özyurt Ulutaş
Bulgaristan'da Bir Türk Yurdu Deliorman (XIV.-XVI. Yüzyıllar) 464
Hayriye Süleymanoğlu Yenisoy
Bulgaristan Türklerinin Halk Kültürü 477
Hüseyin Yıldız
Boşnakçanın Söz Varlığında Türkçe Ekler 500
Elhan Yurdoğlu (Memmedov)
Nahcıvan ve Balkan Türklerindeki Maniler Üzerine Bazı Araştırmalar 536
Elif Zengin
Makedonya Türklerinin Atasözlerinde Ailede Eş ve Anne Olarak
Kadının Yeri ve Önemi 541
Sempozyum Programı 547
DEĞERLENDİRME OTURUMU 563

1544 TARİHLİ TAPU TAHRİR DEFTERİNE GÖRE KÖPRÜLÜ/TİTOV-VELES KAZASI

Ömer KUL*

Yaklaşık olarak 2.500 yıllık zengin bir tarihe sahip olan Köprülü şehri, Sultan Yıldırım Bayezid Han zamanında Timurtaş Paşa tarafından fethedilmiştir[1]. Şehir, Ege ile Orta Avrupa'yı birleştiren anayol hattı üzerinde kurulmuştur. Şehrin en eski dönemlerdeki ismi "*Köprüler şehri*" anlamına gelen "Beylazora"[2] olup, daha sonraları ise "Vélés" olarak adlandırılmıştır[3]. Osmanlı döneminde ise hem en eski isminin karşılığı hem de fetihten sonra şehirde yapılan bir kargir köprüden dolayı "*Köprülü*" adıyla şöhret bulmuştur[4]. Köprülü Kazası fethini müteakip diğer şehirlerde olduğu gibi sistemli bir iskân hareketine tâbi tutulmuş, Anadolu'dan nakledilen pek çok Türkmen bölgeye yerleştirilmiştir[5].

Köprülü Kazası'nın fethini müteakip kimin idaresine bırakıldığına dair herhangi bir kayıt bulunmamaktadır. Ayrıca fethi müteakip Köprülü'den sancak, kaza veya nahiye olarak bahsedildiğine dair bir kayıt da yoktur. Timurtaş Paşa'nın

---

* Dr., Arş. Gör., Celal Bayar Üniv., Fen-Edebiyat Fak., Tarih Böl.

[1] Sultan I. Murad'ın şehadetinden sonra Osmanlı tahtına çıkan Yıldırım Bayezid döneminde Kosova zaferinden sonra başlayan ve güney Balkanlarda genişleyen Türk fetihleri, Makedonya, Sırbistan, Arnavutluk ve Bosna'ya kadar uzanmıştır (Feridun Emecen, "*I. Kosova Savaşı'nın Balkan Tarihi Bakımından Önemi*" **I. Kosova Zaferi'nin 600. Yıldönümü Sempozyumu**, 26 Nisan 1989, Ankara 1992, s. 37). Yıldırım Bayezid Han, 1390 yılı baharında Timurtaş Paşa'yı Lazar ilinin zaptına göndermiştir. Aynı zamanda Evrenos ve Paşa Yiğit Beyler de bölgede fetih yapmakla görevlendirilmiştir (**Aşıkpaşaoğlu Tarihi**, nşr., N. Atsız, Ankara 1985, s. 66; **Solakzade I**, s. 71; **Neşri Tarihi**, s. 267; **Tacü't-Tevarih II**, s. 69; **Anonim, Tevarih-i Âl-i Osman**, F. Giese Neşri, haz. N. Azamat, İstanbul 1992, s. 27). Osmanlı Müellifleri Köprülü'nün fetih hadisesinden bahsetmemekle beraber fethin tam tarihini de vermemektedirler. Köprülü Kazası'nın tam olarak fetih tarihi hususunda Evliya Çelebi (**Seyahatnâme**, V, s. 570) h.786/m.1386 yılı ve Timurtaş Paşa eliyle yapıldığı şeklinde ifadesini kullanmaktadır. Lakin dönemin siyasi olayları incelendiğinde Köprülü Kazası'nın fethinin Evliya Çelebi'nin kaydının aksine 1386 yılında değil de Yıldırım Bayezid Han döneminde, yine Timurtaş Paşa eliyle yapıldığı daha doğru bir kanaat olarak durmaktadır. Balkanlarda Osmanlı fetihleri için bkz. Mehmet İnbaşı, **Osmanlı İdaresinde Üsküb Kazası (1455-1569)**, Atatürk Üniv., Basılmamış Doktora tezi, Erzurum 1995, s. 9-20; Ömer Kul, **XV-XVI. Asırlarda Köprülü Kazası (1453-1544)**, Yüzüncüyıl Üniv., Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Van 2000, s. 22-28.

[2] M. L. Sakellariou, **Grek Lands In History Macedonia 4000 Years of Grek Historyand Civilization, Ekdotike**, Athenon 1983,.s. 15.

[3] M. T. Acaroğlu, "*XV. yy. Sonlarıyla XVI. yy. Başlarında Balkanlarda Türkçe Yer Adları (1490-91/1520-1530)*", **XI. TT Kongresi, Bildiriler III**, (5-9 Eylül 1990), Ankara 1994, s. 1286; S. Öngör, **Coğrafya Sözlüğü**, İstanbul 1961, s. 881; M Larouse, "Veles", C. XII, s. 552.

[4] E. Çelebi, **Seyahatnâme, C. V**, İstanbul 1315, s. 571.

[5] Y. Halacoğlu, "*Ekonomik ve Demografik Bakımdan Balkanlarda Bazı Osmanlı Şehirleri*", **Belleten LII/207-208**, 1989, s. 637; Şerif Baştav, "*Osmanlı İmparatorluğu'nun Yeniden Kuruluşunda Rumeli'nin Katkısı*", **XI. TT Kongresi, Bildiriler, III**, (5-9 Eylül 1990), Ankara 1994, s. 829-830; Ö. L. Barkan, "*Balkan Memleketlerinin Toprak Meseleleri Tarihine Bir Bakış*", **Türkiye'de Toprak Meselesi: Toplu Eserler I**, İstanbul 1980, s. 483 Ö. Kul, *a.g.t.*, s. 10, 28-29.

rülü'ye yararlılığı görülen birisini idareci olarak atamış olması muhtemeldir. rülü'nün bu istisnai durumu 1453 yılına kadar devam etmiş, bu tarihte bölgede lan geniş çaplı tahrir ile Köprülü Kazası "*vilâyet*" adı altında şehrin şubaşısı h Bey'in tasarrufuna verilmiştir[6]. Şehir 1468 ve 1488-1489 tarihli defterlerde *îyet*", 1481, 1519, 1529 ve 1544 tarihli defterlerde ise "*nahiye*", olarak ledilmiştir[7]. Köprülü Kazası 1632 ve 1653 tarihlerinde sancak durumunda nan Üsküb'e[8], kısa bir süre sonra da Köstendil Sancağı'na bağlanmıştır. Şehrin . asırda tekrar Üsküb Sancağı'na bağlandığı görülmektedir[9].

Köprülü'nün merkezine yarın saat mesafede ve güney kısmında küçük bir si olan şehir, kale etrafından değil daha kuzeyde Vardar'ın iki yakasına kurulu yettedir. Evliya Çelebi'ye göre fethi müteakip şehrin ortasına bir köprü lmış, bu sebeple şehir "*Köprülü*" olarak adlandırılmıştır[10]. Şehrin genişliği, rin biçimi ve saat kulesinin varlığı gelişmişliğinin bir göstergesi olarak naktadır. **Kamus'l-Â'lam**'da yer alan bilgilerde şehirde 9 camii, 2 mescid, 7 e, 1 manastır, 1 rüşdü, 3 ibtidâî ve 2 sibyan İslâm mektebi ile 3 Bulgar, 2 Rum âî mektep, 32 han, 1 hamam, 20 değirmen ve 9 fabrika bulunduğu kaydı nmaktadır. Bu haliyle işlek bir ticaret şehri görüntüsü veren Köprülü'den ilen pastırmanın da ihraç edildiği nakledilmektedir[11]. Günümüzde ise Köprülü, edonya'nın önemli şehirlerinden birisidir.

Çalışmaya konu olan Köprülü Kazası'na ait bilgiler Başbakanlık Osmanlı ivi 232 numaralı Mufassal Tapu-Tahrir defterine dayanılarak hazırlanmıştır[12]. lemiş olduğumuz tahrir defterine göre Köprülü kelesi hakkında bilgi mevcut ildir. Kale hakkında tek bilgi Evliya Çelebi'nin ifadesiyle yıkılmaya yüz tuttuğu indedir[13]. 1544 tarihli defterde ise birer tane bayraktar, sekban ve sarracın nduğuna dair kayıt vardır[14].

İncelemiş olduğumuz dönemde kale, han, hamam, çarşı, cami, mescid ve hreseleri; kadısı, subaşısı, dizdarı, askerî-mülkî ve idarî görevlileri ile kanlarda ehemmiyetli bir kasaba olan Köprülü'nün büyük çoğunluğu

---

. MAD 237, s.1.

. TD 4, s. 143; BA. TD 16, s. 180, 270, 440, 574, 721; Ö. L. Barkan, "*894 (1488-1489) Yılı esinin Tahsilâtına âit Muhasebe Bilançoları*", **Belgeler I/1**, (Ocak 1964), Ankara 1964, s. 81; M. şı, *a.g.t.*, s. 29; BA. TD 149, s. 675; BA. TD 232, s. 4.

Turan, *a.g.m.*, s. 294.

Stojanovski, *a.g.m.*, 229; P.L. İnciciyan, *a.g.m.*, s. 53.

Çelebi, **a.g.e.**, s. 570.

Sami, **a.g.e.**, s. 3906.

Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde Tapu-Tahrir Defterleri Kataloğu'nda 232 numara ile kayıtlı nan mufassal tahrir defteridir. Defterin girişinde "Fihristi Nevahi-i Üsküb" başlığı altında Nahiye-üsküb (6-159), Nahiye-i Kalkandelen (160-281), Nahiye-i Kırçova (282-395), Nahiye-i Manastır i-530), Nahiye-i Pirlepe (532-697) ve Nahiye-i Köprülü (698-805) defterde yer alan idari birimler ledilmiştir (BOA, TD 232, s. 4). Defterde Besmele ve Arapça bir mukaddimeden sonra Kanuni an Süleyman zamanında Emin Yusuf b. İskender ile Katip Bekir b. İbrahim tarafından tertip diği ve Evail-i Receb 921/Eylül 1544 tarihinde Divân-ı Âli'ye teslim edildiği belirtilen bir şerh nmaktadır (BOA, TD 232, s. 6). Tamamı 860 sayfa olan Mufassal tahrir defterinin 806-843. aları arasında Üsküb, Manastır ve Kalkandelen nahiyelerinde bulunan vakıflar kayıtlıdır.

. Çelebi, **a.g.e.**, s. 570.

A. TD 232, s.770, 737, 779.

gayrimüslim nüfustan müteşekkil olup, Müslim nüfus da az olmakla beraber bulunmakta idi. Şehirde 1544 tarihli defter kaydına göre 4 Müslim ve 7 Gayrimüslim mahalle bulunmaktaydı[15]. Köprülü Kazası'nda mahalleler genellikle bir sosyal esere binaen o isimle anılmışlardır. Mesela Mahalle-i Camii, Mahalle-i Yeni Köprü vb..

Köprülü Kazası mahallelerini kısaca açıklayacak olursak:

a. Müslüman Mahalleleri

Mahalle-i Cami: Mahallede birer tane imam, müezzin, matbah-ı kebir, eşici, mu'tak, celeb ve derkira ile 5 nalbant, 2 divane, 13. h ile 2 m. vergi nüfusu bulunmaktaydı[16].

Mahalle-i Havlulu: Mahallede birer tane imam, müezzin, bostancı, nalbant, faraş, muhassıl, çullah ve akıncı ile ikişer tane pabuççu, yapucu, hayat ve üçer tane sipahi-zade ve çift tasarruf eden hane vardı. Mahallede 8 h. ve 1 m. vergi nüfusu bulunmaktaydı[17].

Mahalle-i Yeni Köprü: Birer tane imam, müezzin, sabuncu, pazarlu, yapucu, hayat, nalbant ve çullahın bulunduğu mahallede Köprülü Muhtesibi olarak kaydedilen Mustafa adındaki şahıs da ikamet etmekteydi. Mahallenin vergi nüfusu ise 11 h. ve 1 m. idi[18].

Mahalle-i Köprü: 27 h., 2 h. müslim vergi nüfusu ile Köprülü Kethüdası'nın oturduğu mahallede toplam 30 nefer vardı. Mahallede ayrıca 2 de baştina tasarruf eden hane bulunmaktaydı[19].

b. Gayrimüslim Mahalleler

Mahalle-i Radoslav (Pirdobraslav): 29 h. ve 3 m. vergi nüfusu kayıtlı mahallede ayrıca 4 baştina tasarruf eden hane bulunmaktaydı[20].

Mahalle-i İstale: Günümüzde Stale şeklinde bilinen mahallede 22 h. ve 2 m. vergi nüfusu ile 3 tane de baştina tasarruf eden hane kaydı vardı[21].

Mahalle-i Dobgo: 1544 tarihli defterde kaydı bulunmayan mahalle 1468 tarihli defterde Dabijiv olarak kaydedilmiştir[22].

Mahalle-i Dobraslav: Mahallede 10 h., 1 m. vergi nüfusu ile 1 tane baştina tasarruf eden reaya bulunmaktaydı[23].

Mahalle-i Yoban: Sadece 1468 tarihli defterde kaydı bulunan mahallede 35 h. ve 10 bive vergi nüfusu kaydı yer almaktadır[24].

Mahalle-i Kokora: 1544 tarihli defterde Rale Kokora şeklinde kaydedilen mahallede 22 h. ve 6 m. vergi nüfusu yanında 6 tane de baştina tasarruf eden hane vardı[25].

---

[15] Ö. Kul, *a.g.t.*, s. 52.
[16] BA. TD 232, s. 699.
[17] BA. TD 232, s.700
[18] BA. TD 232, s.700.
[19] BA. TD 232, s.703.
[20] BA. TD 232, s.701.
[21] BA. TD 232, s.701; Metodiye Sokoloski-Aleksandar Stajanovski, **Turski Dokumenti za Istoriyata na Makedonskiot Narod Opsiren Popisen Defter No: 4 (1497-1468)**, Skopje 1971, s. 135
[22] Ö. Kul, *a.g.t.*, s. 54-55.
[23] BA. TD 232, s.700.
[24] BA. TD 4, s.145-146.

Mahalle-i Bopovitri: 32 h., 5 m. ve 2 bive vergi nüfusu bulunan mahallede ? de baştina tasarruf eden reaya kayıtlıdır[26].

Mahalle-i Yanko Boyu: 17 h., 3 m. ve 2 bive vergi nüfusu bulunan nahallede bir tane de baştina tasarruf eden reaya vardı[27].

Mahalle-i Köstendin: 28 h., 1 m. ve 1 bive vergi nüfusu bulunan nahallede ayrıca 5 tane de baştina vardı[28].

Yukarıdaki mahalle bilgilerinden hareketle zikredilen tarihte Köprülü nerkezinde 186 nefer müslim yanında 1.201 nefer de gayrimüslim nüfusun ɔulunduğunu ifade etmek mümkündür. Diğer bir ifade ile Nefs-i Köprülü'de ɔulunan Müslim ve gayrimüslim nüfus oranı % 13.1'e karşılık % 86.59 idi. E. Hakkı Ayverdi, şehirde bulunan eserler hakkında Evliya Çelebi'nin verdiği bilgileri :endisinden 250 sene sonra kaleme alınan Şemseddin Sami'nin eseriyle mukayese ɔderek vermiştir[29]. İncelemiş olduğumuz dönem içerisinde cami, mescid ve nedreselerin varlığına dair bilgiler defterlerde çok azdı. Buna ilaveten isim olarak ıiçbir cami, medrese, mescid vb. yapılara da rastlamadık. Tarihi eserler ile alakalı /erdiğimiz bilgileri Evliya Çelebi, Şemseddin Sami ve E. Hakkı Ayverdi'nin :serlerinden aktardık.

Köprülü Kazası'nda bulunan tarihi eserler ve durumlarını kısaca ifade ɔdecek olursak:

Alauddin Bey Camii: E. Hakkı Ayverdi, Köprülü Tapu defterlerinde ɔulunduğunu ifade ettiği camiye, eserini kaleme aldığı tarihte rastlamadığını ɔelirtmiştir. Biz de defterde bu isimde bir camiye rastlamadık[30].

Paşa Camii: Cami, Fazıl Ahmed Paşa tarafından Said Bey Camiinin tecdit :dilmiş şeklidir. Banisinin adıyla değil de şehir halkı tarafından Paşa Camii olarak ımılır. Minaresi oldukça yüksek olup, en üst kısmına kadar kesme taşla örülmüştür. Caminin karşısında birer çeşme ve hazire bulunmaktadır.

Hacı Ahmed Camii: Ayverdi'nin tapu defterinde kaydını gördüğü cami, **Hacı Hüsrev Camii, Hacı İbrahim-Kumsal Camii** ve **Mesih Paşa Camii** gibi günümüzde mevcut değildir.

Köprülü-zâde Mustafa Bey Camii, Sultan Mehmed Camii ile **Hacı Mehmed Medresesi, Ahmed Ağa Mektebi, Hacı Hisrev Mektebi** de günümüzde ɔulunmayan eserler arasındadır. Ayverdi, Köprülü Tapu defterinde 7 tane caminin ɔulunduğunu fakat bunlardan sadece Sultan Mehmed Camiinin isminin kayıtlı ɔlduğunu, diğerlerinin ise belirtilmediğini ifade etmektedir. Ayverdi, camilerin isim ve yerlerin kendilerine rehberlik eden şahıslar tarafından söylendiğini ifade :tmektedir[31].

---

[25] BA. TD 232, s.701.
[26] BA. TD 232, s.702.
[27] BA. TD 232, s.701.
[28] BA. TD 232, s.702.
[29] E. Hakkı Ayverdi, **Avrupa'da Osmanlı Mimari Eserleri, Yugoslavya, III**, İstanbul 1981, s. 90.
[30] E. Hakkı Ayverdi, **Avrupa'da Osmanlı Mimari Eserleri**, s. 90; Ö. Kul, a.g.t., s. 70.
[31] E. Hakkı Ayverdi, **Avrupa'da Osmanlı Mimari Eserleri**, s. 91-92.

Şehirde bulunan köprü, Evliya Çelebi'nin kaydına göre, Timurtaş P tarafından yaptırılmıştır. Lakin bu köprü günümüze kadar intikal etmemiştir[32]. 1: tarihli defter kaydı bulunan köprünün muhafazası için 30 nefer kefere derbe tayin edilmiştir[33]. Evliya Çelebi'ye göre şehirde kesif bir hamam bulunmakta Şemseddin Sami ise şehirde 32 han ve hamam bulunduğunu yazmaktadır. Bu müellifin belirttiği hamam ile alakalı olarak tahrir defterinde bir kayda rastlama Sadece 1468 tarihli defterde Köprülü'de bulunan **Mehemmedi** isimli bir hancı tımar tasarruf ettiğine dair bir kayıt vardır[34]. Şehirde bulunan diğer bir tarihi eser **Saat Kulesi**'dir. 7x7m ebadında olan kule, Vardar nehrinin sağ sahili bulunmaktadır[35]. İncelediğimiz defterde Saat Kulesi ile alakalı bir bilg rastlamamakla birlikte, muhtemelen kule daha sonraki tarihlerde yapılmıştır.

İncelediğimiz dönem içerisinde Köprülü Kazası'nın nahiy bulunmamaktaydı. Çalışmamızın ana malzemesini meydana getiren ta defterlerinde Köprülü Kazası'na tâbi köylerin has, zeamet veya tımara ayrı ayrılmadığı, tımara tahsis edilmiş ise kimlerin tasarrufunda bulunduğu ve o kişil vazifesi ile yükümlülükleri de belirtilmiştir. Defterlere köylerde yetiştir mahsuller ayrı ayrı yazılarak bunların miktarı ve nakdî karşılıkları kaydedilmiştir. Bunlara ilave olarak köy halkının da statüleri, derbentçi, çeltikçi muafiyetlere sahip olanlar da deftere kaydedilmiştir. Köylerden birçoğu günüm kadar varlıklarını devam ettirebilmiştir.

Köprülü Kazası'na tâbi olarak tahriri defterlerinde kaydedilen kö aşağıda ayrı ayrı incelenmiştir. Bu köyler içerisinde nüfusu "*Müslim*" ola belirlenenler "*h. müslim*" şeklinde belirtilmiştir. Köy nüfusu "*h.*" olarak belirtile ise "*gayr-i müslim*" olarak ifade edilmiştir. Köylerin bazılarının Köprülü merke göre bulundukları yerler hakkında da Metodiye Sokoloski ile Aleksar Stajanovski tarafından neşredilmiş olan 4 numaralı tahrir defterindeki bilgiler istifade ile bilgiler verilmiştir[36].

Ali Fakîh Obası: Tamamen Müslim ahali ile meskûn olan köyde 1 çif 11 çift, 2 eşkünci, 4 nim-çift ve 2 bennak olmak üzere 20 h. müslim ile 2 bulunmaktaydı. Köyün vergi hasılı ise 1.910 akçe olarak kaydedilmiştir[37].

---

[32] E. Çelebi, **a.g.e.**, s. 570; E. Hakkı Ayverdi, **Avrupa'da Osmanlı Mimari Eserleri**, s. 9; a. mllf **250 Senenin Osmanlı Mimari Eserleri**, İstanbul 1976, s. 239.

[33] BA. TD 232, s. 703.

[34] BA. TD 4, s. 231.

[35] E. Hakkı Ayverdi, **Avrupa'da Osmanlı Mimari Eserleri**, s. 92.

[36]. M. Sokoloski-A. Stajanovski, **a.g.e.**.

[37] Tahrir defterlerinde hane tabiri ile sadece "*çift, nim-çift ve bennak*" isimleriyle gösterilmiş çiftçiler kaydedilmiştir (Yuzo Nagata, "*16. yy'de Manisa Köyleri, 1531 Tarihli Saruhan Sancağı Ait Bir Tahrir Defterini İnceleme Denemesi*", **TD 32**, (1979), s. 9). "*Hane*" tabiri Osmanlı Devlet nüfus yapısı ve Tapu-Tahrir defterleri üzerinde çalışanlar için mahiyeti tam olarak açı kavuşturulamamış, kaç kişilik topluluğu ifade ettiği tartışılan bir terimdir. Bkz. N. Göyünç ("*Deyimi Hakkında*", **TD 32**, (1979), s. 331), a. mllf., (**XVI. Asırda Mardin Sancağı**, Ankara 19 86), Ö.L.Barkan ("*Tarihi Demografi Araştırmaları ve Osmanlı Tarihi*", **TM X**, 1953), a. mllf, **X XVI. Asırlarda Osmanlı İmparatorluğu'nda Ziraî Ekonominin Hukukî ve Mâli Esasla Kanunlar**, İstanbul 1943, s. 152), İ. Miroğlu (**Kemah Sancağı ve Erzincan Kazası (1520-1** Ankara 1990, s. 137) ve H. İnalcık ("*XV. Asır Sanayi ve Ticaret Tarihine Dair Vesikalar*", **Bel XXIV**, Ankara 1960)'a göre bir şehirdeki tahmini nüfusu hesap ederken evli olan ve vergi mük

Astalat/Kalkancı: Defterde Manastır ve Pirlepe'den Üsküb'e giden yol üzerinde 30 kişinin derbentçi olarak kaydedildiği köyde, 41 h., 2 m. vergi nüfusu ile 2.175 akçelik vergi hasılı kayıtlıdır[38].

Balyak: 14 h. Bulunan köyün vergi hasılı 1.442 akçedir[39].

Başeneva: Köprülü'nün güneyinde bulunan köyün kelime manası "kale" demektir. Zikredilen defterde sadece vergi hasılı kayıtlı bulunan köyün geliri 5.700 akçedir[40].

Bestoviç: 5 h. Ve 1 m. kayıtlı olan köyün vergi hasılı 832 akçedir[41].

Bobleni/Topliç: "Yeni Kurulan Yerleşim Yeri" manasına gelen köyde 4 adet harap vaziyette değirmen ile 105 akçelik vergi hasılı kayıtlıdır[42].

Boğolofça: Tımar olarak tasarruf olunan köyde 79 h., 7 m., 2 bive[43] bulunan köyün vergi hasılı ise 8.284 akçe idi[44].

Bubyani: Vergi hasılı 2.956 akçe olan köyün ahalisi Pirlepe'den Siroz'a giden yol üzerinde derbent adeti gereğince görevlendirilmiştir[45].

Çalişlar: 20 h., 2 m. vergi nüfusu bulunan köyün vergi hasılı ise 1.522 akçe idi[46].

Cebekeş/Novosil: Padişah hasları arasında gösterilen ve 1.349 akçe geliri ola köyde 17 h., 2 m. 1 bive bulunmaktaydı[47].

Çeltükçiyan: Günümüzde Orizari adı ile bilen köy "*pirinç üretimi yapılan yer*" anlamına gelmetedir. Aşağı ve Yukarı Çeltükçiyan şeklinde iki köy olarak

---

hane deyimini genellikle "5" kişi olarak kabul etmek gerekir. Buna mukabil haneyi "7" kişi olarak hesaplayanlar da vardır. Bkz. Bruce W. McGowan Ph. D. (**Sirem Sancağı Mufassal Tahrir Defteri**, Ankara 1983, s. XXX), Faruk Sümer ("*Kayı*", **İA CI**, s. 461) ve M.Ali Ünal (**XVI. Yüzyılda Harput Sancağı (1518-1566)**. Çalışmamızda daha yaygın bir tabir olması hasebiyle haneyi "5" kişi olarak kullandık.

[38] BA. TD 232, s. 741. Reaya'nın yetişkin erkek çocukları mücerred olarak isimlendirilmiştir. Mücerredlerin ziraat yapacak yerleri olmadığında "*resm-i mücerred*" adında senelik 6 akçe vergi verirlerdi. Bazı bölgelerde (Çankırı, Bolu, Yeni-İl, Kayseri gibi) ise vergiden muaf tutulabilmekteydiler. Mücerred evlenince Bennak adı altında vergi mükellefi olurdu. Mücerred hakkında geniş bilgi için bkz. H. İnalcık, "*Raiyyet Rüsûmu*", **Belleten**, s. 585; a. mlif., **Hicrî 835 Tarihli Suret-i Defter-i Sancak-ı Arvanid**, Ankara 1988, s. XXXIII; H. Özdeğer, **Ayıntab Livası I**, İstanbul 1988, s. 95; N. Göyünç, **a.g.e.**, s. 136; Y. Halacoğlu, **Osmanlılarda Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapı**, Ankara 1995, s. 109; M.Ali Ünal, **XVI. Yüzyılda Harput Sancağı (1518-1566)**, Ankara 1989, s. 131; İ. Miroğlu, **a.g.e.**, s. 180; M. Akdağ, "*Osmanlı Müesseseleri Hakkında Notlar*", **DTCFD, XIII/1-2**, (1955), s. 44; Ö.L. Barkan, **Kanunlar**, s. 6, 29, 47, 158; M. İnbaşı, **Kayseri Kazası**, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniv. Erzurum 1991, s. 132.

[39] BA. TD 232, s. 794, 804.

[40] BA. TD 232, s. 789; M. Sokoloski-A. Stajanovski, **a.g.e.**, s. 165, h. 89.

[41] BA. TD 232, s. 803.

[42] BA. TD 232, s. 751; M. Sokoloski-A. Stajanovski, **a.g.e.**, s. 167.

[43] Kocasız kadın, dul, bkz. F. Develioğlu, **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Sözlük**, Ankara 1998, s. 112.

[44] BA. TD 232, s. 776-777.

[45] BA. TD 232, s. 775.

[46] BA. TD 232, s. 761-762.

[47] BA. TD 232, s. 707.

kaydedilen yerleşim yerlerinden Aşağı Çeltükçiyan'da 12 çiftlik, 7 ç sipahizade olmak üzere 26 h. ve 4 m. kayıtlıdır. Yukarı Çeltükçiyan' 23 nim-çift ve 5 çift olmak üzere 30 h. kaydı vardır. Köyde ayrıca *Abdullah*" bulunmaktaydı. Aşağı Çeltükçiyan'ın vergi hasılı Çeltükçiyan'ın ise 5.268 akçe idi. Defterde diğer adı "*Çeribaş* Çeltükçiyan'ın ahalisinin Vitanofça, Oradoviç, Çerkona ve diğer gelenler tarafından iskan edildiğine dair kayıt bulunmaktadır. Yuk padişah hasları arasında kaydedilmiştir[48].

Çer: 4 h., 1 m. vergi nüfusu bulunan köyün hasılı ise 392 ak

Çerkopani: Köprülü'nün güneyinde Dolno Oruzari ve Grya hem-sınır olan köyün günümüzdeki ismi Srkvino'dur. Tımar olarak köyde 5 h. müslim, 26 h., 3 m. ve 3 bive bulunmaktaydı. Köy ise3.134 akçe olarak kaydedilmiştir[50].

Çernoş: Günümüzde bu isimde bir köyün bulunmadığı yerl asır kaynaklarında Prilep köyünün kuzeyinde yerleşik olarak ka Zikredilen tarihte 30 h., 5 m. ve 6 bive vergi nüfusunun kaydedildi hasılı ise 3.046 akçe idi[51].

Çerşeva: Padişah hasları arasında gösterilen köyde 20 h., 3 ı ile 1.406 akçelik vergi hasılı kayıtlıdır[52].

Çireçiler: 3 h.müslim olarak kaydedilen köyün vergi hasılı 5

Çirlova: 23 h., 2 m. bulunan köyün vergi hasılı ise 2.538 akç

Debrişte: Kamendol köyü ile sınır olan köy Köprülü düşmektedir. Tımar olarak tasarruf olunan köyde 3 h. müslim, 37 h., kaydedilmiştir. Köyün vergi hasılı ise 8.630 akçe idi[55].

Debrişte-i Küçük: Tımar olarak tasarruf edilen köyde 8 buna mukabil 715 akçe vergi hasılı kaydedilmiştir[56].

Diranova: Köprülü'nün batısında, Dolno Yabolçişte hem günümüzde Drenova olarak bilinmektedir. 40 h., 4 m. vergi mükellef köy, tımar olarak tasarruf edilmekte ve vergi hasılı da 4.10 kaydedilmiştir[57].

Ditanofça-i Hızır: Tımar olarak tasarruf olunan köyde 3 vergi hasılı ise 3.895 akçe olarak kaydedilmiştir[58].

Doğan Kayası: 23 h. müslim, 1 m., 1 imam bulunan köy akçe idi[59].

---

[48] BA. TD 232, s. 716-717, 781; M. Sokoloski-A. Stajanovski, **a.g.e.**, s. 192, h. 156.
[49] BA. TD 232, s. 714.
[50] BA. TD 232, s. 748; M. Sokoloski-A. Stajanovski, **a.g.e.**, s. 176, h. 115.
[51] BA. TD 232, s. 736; M. Sokoloski-A. Stajanovski, **a.g.e.**, s. 141, h. 33.
[52] BA. TD 232, s. 711.
[53] BA. TD 232, s. 802.
[54] BA. TD 232, s. 758.
[55] BA. TD 232, s. 747-748; M. Sokoloski-A. Stajanovski, **a.g.e.**, s. 175, h. 113.
[56] BA. TD 232, s. 802-803.
[57] BA. TD 232, s. 762-764; M. Sokoloski-A. Stajanovski, **a.g.e.**, s. 142, h. 40.
[58] BA. TD 232, s. 772.

Dolne Kuruşevişe: 29 h., 6 m. vergi nüfusu bulunan köy tımar olarak tasarruf olunmakta ve vergi hasılı 4.296 akçedir[60].

Dolne Nejileva: Köprülü'nün batısında ve Buzalkova köyü ile hem-sınırdır. 14 h., 2 m ve 3 bivenin kaydedildiği köyün vergi hasılı ise 2.357 akçe idi[61].

Dolne Rakoviç: 22 h., 10 m. ve 1 bivenin kaydedildiği köyde 2 de "baştina" tasarruf eden reaya bulunmaktadır. Köyün vergi hasılı ise 7.964 akçe idi[62].

Doğancılar: Aynı isimle defterde iki köy kaydedilmiş olup ilkinde 9 h., 1 m. ve 1 bive vergi mükellefi ile 1.000 akçelik vergi hasılı kaydedilmiştir. İkinci köyde ise 8 hane vergi nüfusu ile 1.259 akçelik vergi hasılı kaydedilmiştir. Köy zikredilen tarihte Hüsrev Paşa'nın hasları arasında zikredilen ikinci köyün diğer bir adı da Hıraseniç'tir[63].

Ebuleşecani: 7 h., 1 m., 1 bive vergi nüfusu kaydedilen köyün hasılı 935 akçedir[64].

Elne Vodeniçe: 19 h., 4 m. ve 2 bivenin kaydedildiği köy tımar olarak tasarruf edilmekte ve 2.006 akçelik vergi hasılı bulunmaktaydı[65].

Esmelofça: Tımar olarak tasarruf olunan köyde 4 h. vergi nüfusu ile 743 akçe vergi hasılı kaydedilmiştir[66].

Esuken: Günümüzde Skaçintsi olarak adlandırılan köy, Köprülü'nün güneyinde bulunmakta, ayrıca Grinçişte ve İdvorişte köyleriyle hem-sınırdır. Tımar olarak tasarruf olunan köyde 35 h., 7 m. ve 1 bive vergi hasılı ile 6.765 akçe vergi hasılı kayıtlıdır[67].

Eyuranofça: Köprülü'nün batısında Lisice köyü ile hem-sınır olan bu yerleşim yerinde 2 h. müslim, 25 h., 2 m. vergi nüfusu ile 3.379 akçelik vergi hasılı kayıtlıdır. Köy Zeamet olarak tasarruf olunmaktaydı[68].

Gabronik: Köprülü'nün güneybatısında bulunan köy Oreovdol köyü ile de sınırdır. 29 h., 3 m. ve 1 bive vergi hasılı bulunan köyün geliri ise 4.368 akçe idi[69].

Gabrovnik: Köprülü'nün güneybatısında bulunan köyde 17 h., 2 m. ve 1 bive kaydedilen köyün vergi hasılı ise 1.081 akçe idi. Avarız-ı divaniye ve tekalif-i örfiyyeden muaf olan ve ispençelerini de 20'şer akçeden veren köy derbentçi olarak kaydedilmiştir[70].

Girinçişte: Bazdarân cemaatinin hissesi olarak kaydedilen köyde 3 h. ile 364 akçelik vergi hasılı kaydedilmiştir[71].

---

[59] BA. TD 232, s. 769.
[60] BA. TD 232, s. 770-771.
[61] BA. TD 232, s. 706; M. Sokoloski-A. Stajanovski, **a.g.e.**, s. 183, h. 129.
[62] BA. TD 232, s. 800-801.
[63] BA. TD 232, s. 725, 722.
[64] BA. TD 232, s. 756.
[65] BA. TD 232, s. 755-756.
[66] BA. TD 232, s. 790.
[67] BA. TD 232, s. 782; M. Sokoloski-A. Stajanovski, **a.g.e.**, s. 171, h. 102.
[68] BA. TD 232, s. 723-724, 804; M. Sokoloski-A. Stajanovski, **a.g.e.**, s. 154, h. 66.
[69] BA. TD 232, s. 750; M. Sokoloski-A. Stajanovski, **a.g.e.**, s. 182, h. 128.
[70] BA. TD 232, s. 794; M. Sokoloski-A. Stajanovski, **a.g.e.**, s. 190, h. 150.
[71] BA. TD 232, s. 804.

Giranikova: 25 h. ve 5 m. vergi nüfusu ile 2.593 akçe kaydedilmiştir[72].

Giradeniç: Gradgo ismiyle kaydedilen köy tımar olunmaktaydı. 23 h., 2 m. ve 1 baştina tasarruf eden reaya kaydı hasılı ise 2.954 akçe idi[73].

Golozeniç: Köprülü'nün batısında, Melnitsa ve Yelovets olan köy, günümüzde Golozints olarak bilinmektedir. 40 h., 10 r vergi nüfusu bulunan köyün hasılı ise 11.290 akçe idi. Köy Efendi'nin hassı idi[74].

Gologoviç: Tımar olarak tasarruf olunan köyde 8 h. ve 3 b ile 2.200 akçelik vergi hasılı kayıtlıdır[75].

Goran: 31 h., 6 m. ve 2 bive vergi nüfusu olan köyün h idi[76].

Gurbeçişte/Gırınçişte: Köprülü'nün güneyinde bulunan k Sikaçinçtsi köyleri ile hem-sınırdır. 60 h., 14 m. ve 4 bive vergi köyün vergi hasılı ise 8.528 akçe idi. Tımar olarak tasarruf olunan baştina tasarruf eden reaya vardı. Köyün Viladoroniç adında kayıtlıdır[77].

Hisar Beyli: Tımar olarak kaydedilen köyde 27 h. müslim de "bin Abdullah" kayıtlıdır. Köyün vergi hasılı ise 2.202 akçe idi[78]

Hıroştani: Günümüzde Raştani olarak bilinen kö batısındadır. Defterde Müsülman-ı Hiroştani ve Gebran-i Hiro birleştirilerek kaydedildiği köyde 12 h. müslim, 3 m., 1 bennak, 73 vergi nüfusu ile 18.247 akçelik vergi hasılı kayıtlıdır. Köy, Yeşe E zeameti olarak kaydedilmiştir[79].

Homarani: Köprülü'nün güneybatısında bulunan Pom sınırdaş olan köy günümüzde Omorani olarak bilinmektedir. Köyde h., 3 m. ve 2 bive vergi nüfusu ile 4.404 akçelik vergi hasılı kayıtlıd

Hovişte: Çeltükçi olarak kaydedilen köyde 12 h. müslim, 26 h. prosporciyan[81] kayıtlıdır. 15.857 akçelik vergi hasılı bulun akçelik kısmı padişah hassı, geriye kalan 2.138 akçelik kısmı kaydedilmiştir[82].

İspançi: 30 neferi derbentçi olarak kaydedilen köyün verg akçedir[83].

---

[72] BA. TD 232, s. 803.
[73] BA. TD 232, s. 771-772.
[74] BA. TD 232, s. 795-796; M. Sokoloski-A. Stajanovski, **a.g.e.**, s. 141, h. 37.
[75] BA. TD 232, s. 770.
[76] BA. TD 232, s. 711-712.
[77] BA. TD 232, s. 787-788; M. Sokoloski-A. Stajanovski, **a.g.e.**, s. 152, h. 64.
[78] BA. TD 232, s. 786.
[79] BA. TD 232, s. 725-726, 786; M. Sokoloski-A. Stajanovski, **a.g.e.**, s. 137, h. 22
[80] BA. TD 232, s. 754-755; M. Sokoloski-A. Stajanovski, **a.g.e.**, s. 142, h. 41.
[81] Bu tabir çeltükçilerden sulu arazisi olanlara veya göçebe olup bu işi yapanlara d
[82] BA. TD 232, s. 718-719.
[83] BA. TD 232, s. 799.

İskaçeniç: Zeamet olarak tasarruf olunan köyde 43 h. ve 3 m. vergi nüfusu ile 5.645 akçelik vergi hasılı kayıtlıdır. Köyde 2 tane de baştina tasarruf eden reaya vardı[84].

İskaçeniç: Günümüzde Skaçintsi olarak bilinen köy, Köprülü'nün güneybatısına düşmekte ve Grinçişte ile Nogoyevtsi köyleriyle hem-sınırdır. Tımar olarak tasarruf olunan köyde 12 h., 2 m. ve 1 bive vergi nüfusu ile 1.236 akçelik vergi hasılı kayıtlıdır[85].

İstarağrad: Köprülü'nün batısında ve günümüzde Stargrat olarak bilinen köy "Eskişehir" anlamına gelmekte ve Pirlepe ile sınırdır. Tımar olarak tasarruf olunan köyde 24 h., 2 m. ve 1 bive vergi nüfusu ile 2.993 akçelik vergi hasılı kayıtlıdır[86].

İzgorbofça: Günümüzde Zigoropoltsi olarak bilinen köy tımar olarak tasarruf olunmakta ve 31 h., 1 m. ve 1 bive vergi nüfusu ile 5.349 akçelik vergi hasılına sahiptir[87].

İzvor: Köprülü'nün güneyinde ormanlık bir alanda kurulan köy günümüzde de aynı isimle anılmaktadır. Padişah hasları arasında gösterilen köy, derbent olarak kaydedilmiştir. 30 derbentçi, 45 h. ve 15 m. kaydedilen köyün vergi hasılı ise 1.375 akçe derbentçilerden ve 7.200 akçe de reayadan olmak üzere 8.575 akçedir[88].

Jitovap: Günümüzde Jitolub olarak bilinen köy, Köprülü'nün güneyinde Fariş ve Papadiya köyleri ile hem-sınırdır. 11 h. ve 2 m. bulunan köyün vergi hasılı ise 1.113 akçe idi. Sazkamin adında bir de mezrası olan köy padişah hasları arasında zikredilmektedir[89].

Kadeş: 60 neferi derbentçi olmak üzere 21 h. ve 19 m. bulunan köyün vergi hasılı 10.626 akçe olarak kaydedilmiştir[90].

Kalugeriç/Kaluvira: 10 h., 2 m. vergi nüfusu olan köy, padişah hasları arasında zikredilmekte ve hasılı da 1.567 akçe olarak kaydedilmektedir[91].

Kalugeriç: Tımar olarak tasarruf olunan köyde 15 h., ve 1 m. vergi nüfusu ile 1.567 akçelik vergi hasılı kaydı vardır[92].

Kamendol: 23 h., 4 m. ve 1 bive bulunan köy, tımar olarak tasarruf olunmakta ve 944 akçelik vergi hasılı kaydedilmiştir[93].

Kapeş: 43 h., 6 m. ve 1 bive kayıtlı görünen köyün vergi hasılı ise 4.039 akçedir. Köy tımar olarak tasarruf olunmaktaydı[94].

Kapineva: Padişah hasları arasında zikredilen köyde 31 h., 5 m. ve 1 bive kayıtlı olup, vergi hasılı da 2.312 akçe idi[95].

---

[84] BA. TD 232, s. 730-731.
[85] BA. TD 232, s. 784; M. Sokoloski-A. Stajanovski, **a.g.e.**, s. 171, h. 65, 99, 153.
[86] BA. TD 232, s. 777; M. Sokoloski-A. Stajanovski, **a.g.e.**, s. 167, h. 94.
[87] BA. TD 232, s. 765-766; M. Sokoloski-A. Stajanovski, **a.g.e.**, s. 137, h. 21.
[88] BA. TD 232, s. 715; M. Sokoloski-A. Stajanovski, **a.g.e.**, s. 156, h. 70.
[89] BA. TD 232, s. 714; M. Sokoloski-A. Stajanovski, **a.g.e.**, s. 180, h. 123.
[90] BA. TD 232, s. 759.
[91] BA. TD 232, s. 707.
[92] BA. TD 232, s. 785-786; M. Sokoloski-A. Stajanovski, **a.g.e.**, s. 164.
[93] BA. TD 232, s. 732-733.
[94] BA. TD 232, s. 734-735.
[95] BA. TD 232, s. 708.

Karabonişte: Tımar olarak tasarruf olunan köyde 66 h., 10 m vergi hasılı olarak 11.324 akçe olarak kaydedilmiştir[96].

Karasiler: Tımar olarak tasarruf olunan köyde 12 h. müslim vergi hasılı kayıtlıdır[97].

Karateniç: Günümüzde Kraynitsa olarak bilinen köy, güneyinde ve Pripor köyü ile hem-sınırdır. Zeamet olarak tasarruf olu h., 3 m. ve 2 bive ile 6.967 akçelik vergi hasılı kaydı vardır[98].

Kırpite: 16 h. ve 4 m. vergi nüfusu kayıtlı köyün hasılı ise 2.

Kilise Deresi: Anlamı çey, nehir veya vadi olan Tsrkvi Tsrkvena Dolina'dan gelen köyde 7 h. müslim, 5 çift, 2 çiftlik, 1 celeb bulunmaktaydı. Zeamet olarak tasarruf olunan köyün vergi hasılı i idi[100].

Koçular: Köprülü'nün doğusunda bulunan köy, Zigoropo Karasiler köyleri ile sınırdır. Müslüman ahalinin meskun olduğu köy çift ve 1 bennak tasarruf eden hane ile bir adet "bin abdullah" kay vergi hasılı 1.945 akçe idi[101].

Komarlar: Günümüzde Kumyansi olarak bilen köyde 1 Abdullah ile 24 çift tasarruf eden hane kaydı vardır. Köyün vergi h akçe idi[102].

Koplu Kulak: 52 h., 3 m. ve 1 bive nüfusu bulunan köyü akçe idi[103].

Korab: 46 h., 6 m. ve 1 bivesi bulunan köyün vergi hasılı 2.1

Kurne Gostoviç: Günümüzde Kotovişte olarak bilen köy tasarruf olunmakta idi. 1 baştina ile 17 h. ve 3 m. bulunan köyün v 1.858 akçe idi[105].

Kurne Logadeniç: Tımar olarak tasarruf olunan köyde 2 b eden hane ile 40 h. ve 5 m. vergi nüfusu bulunmaktaydı. köyün v 5.835 akçe idi[106].

Kurne Nejilik: 4 h. vergi nüfusu bulunan köyün vergi hasıl idi. Köy Padişah hasları arasında zikredilmektedir[107].

Kurudere: Köyde 1 tane "bin Abdullah", 7 çift, 1 nim-çift, ve 1 çiftlik bulunmakta ve 709 akçe vergi hasılı kayıtlı idi[108].

---

[96] BA. TD 232, s. 784-785.
[97] BA. TD 232, s. 792
[98] BA. TD 232, s. 726-727; M. Sokoloski-A. Stajanovski, **a.g.e.**, s. 151, h. 62.
[99] BA. TD 232, s. 769-770.
[100] BA. TD 232, s. 724; M. Sokoloski-A. Stajanovski, **a.g.e.**, s. 184, h. 134.
[101] BA. TD 232, s. 745; M. Sokoloski-A. Stajanovski, **a.g.e.**, s. 139, h. 27.
[102] BA. TD 232, s. 738; M. Sokoloski-A. Stajanovski, **a.g.e.**, s. 138, h. 25.
[103] BA. TD 232, s. 723.
[104] BA. TD 232, s. 712.
[105] BA. TD 232, s. 783; M. Sokoloski-A. Stajanovski, **a.g.e.**, s. 172, h. 104.
[106] BA. TD 232, s. 788-789.
[107] BA. TD 232, s. 706.
[108] BA. TD 232, s. 709.

Kuruşeviç: Köprülü'nün güneybatısına düşen köy, Sirkova ve Çiçova köyleri ile hem-sınırdır. Tımar olarak tasarruf olunan köyde 90 h. ve 7 m. vergi nüfusu ile 9.069 akçelik vergi hasılı kayıtlarda görülmektedir[109].

Kuruva Kuruşa: "Armutluk" anlamına gelen köy günümüzde Kriva Kruşa olarak bilinmektedir. Tımar olarak tasarruf olunan köyde 87 h., 5 m. ve 8 bive vergi nüfusu ile 9.276 akçelik vergi hasılı kayıtlıdır[110].

Lisiçani: 1 h. müslim, 72 h., 13 m. ve 4 bive kayıtlı olan köyün vergi hasılı iser 13.141 akçe idi. Köy, tımar olarak tasarruf olunmaktaydı[111].

Lomenova: 6 h. vergi nüfusu kayıtlı olan köyün hasılı ise 555 akçe olup, tımar olarak tasarruf olunmakta idi[112].

Lovadiç: Köprülü'nün kuzeyinde Rudnik köyü yakınlarındaki bu köy, padişah hasları arasında zikredilmektedir. 5 h. vergi nüfusu olan köyün hasılı ise 365 akçe idi[113].

Mahmud Obası: 14 h. müslim, 2 m. vergi nüfusu olan köyün hasılı 1.640 akçe idi[114].

Manofça: Köprülü'nün güneybatısında bulunan köy, Stargrat köyü ile komşudur. 57 h., 5 m. ve 1 bive vergi nüfusu olan köyün hasılı ise 6.967 akçe idi[115].

Meleniç: Tımar olarak tasarruf olunan köyün vergi hasılı 3.523 akçe idi[116].

Mokarani: Köprülü'nün güneyinde Gabrovnik ve Oreovdol köyleri ile sınır olan köy tımar olarak tasarruf olunmakta idi. 50 h., 4 m. ve 1 bive vergi nüfusu olan köyün hasılı ise 6.312 akçe idi[117].

Nüveçani: Köprülü'nün kuzeyinde ve Çaleşevo köyü ile komşu olan köyde 1 h. müslim, 5 h., 1 m vergi nüfusu ile 975 akçelik vergi kaydı bulunmaktadır. Köy tımar olarak tasarruf olunmaktaydı[118].

Oladbofça: Kayıtlarda köyde 1 h. müslim, 52 h., 7 m. ve 3 bive vergi nüfusu ile 8.310 akçe vergi hasılı bulunmaktadır[119].

Oraçeriç: 116 h., 20 m. ve 4 bive kayıtlı olan köy tımar olarak tasarruf olunmakta ve 8.498 akçelik vergi hasılına sahiptir[120].

Oradeniç: Tımar olarak tasarrufolunan köyün diğer bir adı Yanyalar'dır. 1 h. müslim, 1 m., 70 h., 4 m. ve 4 bive vergi nüfusu olan köyün hasılı ise 8.039 akçe idi[121].

---

[109] BA. TD 232, s. 768, 783; M. Sokoloski-A. Stajanovski, **a.g.e.**, s. 155, 170; h. 67, 98.
[110] BA. TD 232, s. 756-757; M. Sokoloski-A. Stajanovski, **a.g.e.**, s. 139, h. 28.
[111] BA. TD 232, s. 743-744; M. Sokoloski-A. Stajanovski, **a.g.e.**, s. 188, h. 143.
[112] BA. TD 232, s. 766.
[113] BA. TD 232, s. 708; M. Sokoloski-A. Stajanovski, **a.g.e.**, s. 166, h. 90.
[114] BA. TD 232, s. 772-773.
[115] BA. TD 232, s. 742-743; M. Sokoloski-A. Stajanovski, **a.g.e.**, s. 59, h. 73.
[116] BA TD 149, s. 698-699; BA. TD 232, s. 789-790.
[117] BA. TD 232, s. 737; M. Sokoloski-A. Stajanovski, **a.g.e.**, s. 181, h. 127.
[118] BA. TD 232, s. 742; M. Sokoloski-A. Stajanovski, **a.g.e.**, s. 159, h. 74.
[119] BA. TD 232, s. 796-797.
[120] BA. TD 232, s. 779-780.
[121] BA. TD 232, s. 733-734.

Oranofça: Köprülü'nün batısında ve Lisice köyü ile sınır olan k ve 7 m. vergi nüfusu ile 5.974 akçelik vergi hasılı vardı. Tımar olar olunan köy sakinlerinin Doğancılar köyünden ayrılanlar tarafından isk kaynaklarda geçmektedir[122].

Oraş: Padişah hasları arasında zikredilen köyde 65 h., 6 m. ve 1 nüfusu ile 5.664 akçelik vergi hasılı kaydı bulunmaktadır[123].

Paseneva: 16 h., 6 m. vergi nüfusu bulunan köy tımar olar olunmakta ve 1.562 akçelik vergi haslı kaydı bulunmaktadır[124].

Pegodim: Köprülü'nün güneyinde Rakle köyü ile komşu olan k 10 m ve 6 bive vergi nüfusu ile 7.770 akçelik vergi hasılı kaydı vardır[125].

Peklişte: Tımar olarak tasarruf olunan köyde 74 h., 8 m. ve 3 nüfusu ile 9.664 akçe vergi kaydı bulunmaktadır[126].

Perpetor: 21 h. ve 1 m. vergi nüfusu bulunan köyün hâsılı ise idi[127].

Pesteriç: 1 h. müslim, 91 h., 10 m. ve 3 bive vergi nüfusu bu padişah hasları arasında zikredilmekte ve vergi hasılı ise 17.344 akçedir[12

Pesteriç/Baştericç: 14 h. vergi nüfusu bulunan köyün hâsılı ise idi[129].

Petheva: Tımar olarak tasarruf olunan köyde 65 h., 12 m. ve 1 b ile 12.269 akçelik vergi hasılı kaydı vardır. Köyün Salaseniç isimli bir d bulunmakta idi[130].

Pişteriç: Günümüzde Peşteritsa olarak anılan köy, Pirlepe'nin düşmektedir. Köyde 23 h., 1. m. ve 2 bive vergi nüfusu ile 3.280 akçelik kaydı mevcuttur[131].

Podlas: Köprülü'nün güneyinde ve Kirini köyü ile komşu olan müslim, 109 h., 13 m. ve 5 bive bulunmakta ve 14.553 akçelik vergi h idi[132].

Pogomil: 66 h. 7 m. ve 4 bivesi bulunan köy padişah hasla zikredilmekte ve 9.872 akçelik vergi hâsılına sahipti[133].

Polovdeniç: Günümüzde Belovoditsa olarak bilinen köy "Aksu gelmektedir. Prilep nehrinin kuzeyine düşen köyde 17 h. kayıtlıdır. Tı tasarruf olunan köyün vergi hâsılı ise 3.962 akçe idi[134].

---

[122] BA. TD 232, s. 760-761; M. Sokoloski-A. Stajanovski, **a.g.e.**, s. 178, 183, h. 130.
[123] BA. TD 232, s. 712-713.
[124] BA. TD 232, s. 800.
[125] BA. TD 232, s. 793; M. Sokoloski-A. Stajanovski, **a.g.e.**, s. 174, h. 111.
[126] BA. TD 232, s. 766-767.
[127] BA. TD 232, s. 763.
[128] BA. TD 232, s. 709.
[129] BA. TD 232, s. 802.
[130] BA. TD 232, s. 758-759.
[131] BA. TD 232, s. 780-781; M. Sokoloski-A. Stajanovski, **a.g.e.**, s. 169, h. 97.
[132] BA. TD 232, s. 745-747; M. Sokoloski-A. Stajanovski, **a.g.e.**, s. 147, h. 53.
[133] BA. TD 232, s. 705.
[134] BA. TD 232, s. 786-787; M. Sokoloski-A. Stajanovski, **a.g.e.**, s. 186, h. 137.

Poparya: Köprülü'nün güneyinde Yasenova ve Jitolub kaöyleri arasında yerleşik olan köy günümüzde Popadiya olarak bilinmektedir. 2 h. müslim, 79 h., 7 m. ve 3 bivenin bulunduğu köy zeamet olarak tasarruf olunmakta ve 7.767 akçelik vergi hasılına sahipti. Köyde zikredilen tarihte ayrıca 2 tane de çift tasarruf eden hane vardı[135].

Raçeniç: Günümüzde Raçentsi olarak anılan köy, 5 h. müslim, 109 h., 7 m. ile 10 bive vergi nüfusuna sahipti. Köyde ayrıca 3 çift, 1 caba bennak, 1 çiftlik tasarruf eden hane ile 1 tane de "bin Abdullah" kaydı vardır. Köyün vergi hasılı ise 14.985 akçe idi[136].

Rakle: Köprülü'nün güneyinde Nikoforova ve Toplitsa köyleri ile hem-sınır olan köy günümüzde de bu isimle anılmaktadır. Tımar olarak kaydedilen köyün 33 h., 4 m. vergi nüfusu ile 4.345 akçe vergi hasılı kaydı bulunmaktadır[137].

Rodenik: Köprülü'nün kuzeyinde, Luguntsi ve Letevetsi köyleri ile sınır olan köy günümüzde Rudnik olarak bilinmektedir. Tımar olarak tasarruf olunan köyün 1 h. müslim, 59 h., 6 m. ve 4 bive vergi nüfusu ile 7.996 akçelik vergi kaydı vardı[138].

Rosman: Günümüzde Rosoman olarak bilinen köy, Köprülü'nün güneybatısında, Jirkova ve Palikura köyleri arasında yer alır. Tımar olarak tasarruf olunan köyde 2 h. müslim, 45 h., 3 m. vergi nüfusu ile 5.015 akçelik vergi hasılı kaydı vardır[139].

Radudol: Köprülü'nün güneybatısında ve Gabrovnik köyü ile komşudur. 36 h., 7 m. ve 2 bive kaydı bulunan köyün vergi hasılı ise 4.658 akçe idi[140].

Sirkova: Günümüzde de bu isimle bilinen köy Köprülü'nün güneyinde Kuruşevitsa ve Mirzen köyler ile hem-sınırdır. Tımar olarak tasarruf olunan köyde 4 h. müslim, 72 h., 5 m. ve 4 bive vergi nüfusu ile 7.535 akçelik vergi hasılı bulunmaktaydı. Defterde ayrıca 2 çift, 2 çiftlik ve 3 baştina tasarruf eden hane kaydı da yer almaktadır[141].

Soğla: Günümüzde Sogle olarak bilinen köy, Köprülü'nün güneybatısında bulunmakta ve Teoba köyü ile de hem-sınırdır. 51 h., 5 m. ve 1 bive vergi nüfusu olan köyün hasılı ise 3.459 akçe idi. Köy Haydar Çelebi Efendi'nin hasları arasında kaydedilmiştir[142].

Sopovin: Köprülü'nün güneyine düşen köy günümüzde de bu isimle bilinmektedir. 1 h. müslim, 26 h., 6 m. ve 5 bive bulunan köy, Budin Miralayı Mahmud Bey'in zeametleri arasında zikredilmektedir.[143]

---

[135] BA. TD 232, s. 729-730; M. Sokoloski-A. Stajanovski, **a.g.e.**, s. 180, h. 121.
[136] BA. TD 232, s. 751-753; M. Sokoloski-A. Stajanovski, **a.g.e.**, s. 144, h. 44.
[137] BA. TD 232, s. 765; M. Sokoloski-A. Stajanovski, **a.g.e.**, s. 185, h. 136.
[138] BA. TD 232, s. 778; M. Sokoloski-A. Stajanovski, **a.g.e.**, s. 162, h. 78.
[139] BA. TD 232, s. 749; M. Sokoloski-A. Stajanovski, **a.g.e.**, s. 140, h. 32.
[140] BA. TD 232, s. 764; M. Sokoloski-A. Stajanovski, **a.g.e.**, s. 177, h. 116.
[141] BA. TD 232, s. 731-732; M. Sokoloski-A. Stajanovski, **a.g.e.**, s. 177, h. 116.
[142] BA. TD 232, s. 794-975; M. Sokoloski-A. Stajanovski, **a.g.e.**, s. 190, h. 149.
[143] BA. TD 232, s. 728-729; M. Sokoloski-A. Stajanovski, **a.g.e.**, s. 149, h. 58.

Suyukarlu/Sobakdi: Köprülü'nün kuzeyinde Çukeva ve N köyleri ile hem-sınır olan köyde 31 h. müslim, 8 çiftlik, 21 çift, 2 benn Abdullah" kayıtlıdır. Köyün vergi hâsılı ise 2.604 akçe idi[144].

Toblice: Köprülü'nün güneyinde, Rakle ve Troyatsi köyleri olan köy günümüzde Toplitsa olarak bilinmektedir. Derbet kaydı bulun olarak tasarruf olunmaktaydı. 30 neferi derbentçi olmak üzere 11 h. v nüfusu bulunan köyün vergi hâsılı ise 1.350 akçe idi[145].

Terobak: 21 h., 2 m. vergi nüfusu ile 3.285 akçe vergi kaydı tımar olarak tasarruf olunmakta idi[146].

Toryak: Günümüzde Troyatsi olarak anılan köy Köprülü'nü yer alan Toplitsa ve Pletvar köyleri ile hem-sınırdır. 17 h. ve 2 m. bulunan köyün hasılı ise 2.500 akçe idi. Köy tımar olarak tasarruf olun

Uğurlu Obası: 3 h. müslim vergi nüfusu bulunan köyün l "Koca" olarak kayıtlıdır. Tımar olarak tasarruf olunan köyün vergi h akçe idi[148].

Velyanofça: Padişah hasları arasında zikredilen köyde 15 h nüfusu ile 1.035 akçe vergi hasılı kaydı bulunmaktadır[149].

Vitanofça: Köprülü'nün güneyinde, Builtsi köyü ile hem-sı tımar olarak tasarruf olunmakta idi. Köyde 1 h. müslim, 10 h., 3 m. ve nüfusu bulunan köyün Erlenar ve İspas adlı iki de mezrası vardı. Mü çift sahibi olduğu ve pirinç işiyle uğraştığı köyün vergi hâsılı ise 3.89 kaydedilmiştir[150].

Vitlani: Padişah hasları arasında zikredilen köy halkı çelt meşguldü. Köyde 11 h. müslim, 41 h., 4 m. ve 4 bennak vergi nüfusu "bin Abdullah" kaydı bulunmaktaydı. Köyün vergi hâsılı ise 17.007 ak

Vodovrad: Defterde Vidovirat şeklinde kaydedilen köy güneyinde ve Dobrişte köyü ile sınırdı. Tımar olarak tasarruf olun müslim, 65 h., 5 m., ve 1 bive veri nüfusu ile 5.243 akçelik verg bulunmaktaydı[152].

Vodovrad: Tımar olarak tasarruf olunan köyde 36 h., 4 m. v nüfusu ile 5.702 akçe vergi hasılı kaydı vardı[153].

Vopeniç: Tımar olarak tasarruf olunan köyde 63 h., 4 m. ve nüfusu ile 1 bennak tasarruf eden reaya vardı. Köyün vergi hâsılı i idi[154].

---

[144] BA. TD 232, s. 790-791; M. Sokoloski-A. Stajanovski, **a.g.e.**, s. 184, h. 132.
[145] BA. TD 232, s. 741; M. Sokoloski-A. Stajanovski, **a.g.e.**, s. 191, h. 157.
[146] BA. TD 232, s. 750-751.
[147] BA. TD 232, s. 797-798; M. Sokoloski-A. Stajanovski, **a.g.e.**, s. 166, h. 91.
[148] BA. TD 232, s. 761; M. Sokoloski-A. Stajanovski, **a.g.e.**, s. 139, h. 30.
[149] BA. TD 232, s. 714-715.
[150] BA. TD 232, s. 801; M. Sokoloski-A. Stajanovski, **a.g.e.**, s. 154, h. 66.
[151] BA. TD 232, s. 719-720.
[152] BA. TD 232, s. 753-754; M. Sokoloski-A. Stajanovski, **a.g.e.**, s. 145, h. 45.
[153] BA. TD 232, s. 735-736.
[154] BA. TD 232, s. 773-774.

Vonugan-ı mensuh: Ortaçağ Bulgar Devleti'nden intikal eden bir vergi şekli olan Voynuk vergisi Slavca "voynik (asker) kelimesinden gelmektedir[155]. 1544 tarihli defterde Kalkandelen'den Ramazan'ın tımarı olarak kaydedilen Voynukların Köprülü'nün neresinden kaçar kişi olduklarına dair kayıtlar da vardı. Buna göre: Nefs-i Köprülü'de 3, Hisarbeyli, Hiroştani köylerinde 1, Korin karyesinde 2 olmak üzere 7 hane olarak kaydedilmişlerdi. Voynuklara ait Nefs-i Köprülü'de 8 parça tarla, 6 kıt'a ve 3 değirmen vardı. Hisarbeyli'de 4 parça tarla ve Korin karyesinde de 1 değirmen kaydı bulunmaktaydı. Zikredilen tarihte voynukların vergi hâsılı ise 720 akçe olarak kaydedilmiştir[156].

Yabolçişte: Köprülü'nün batısında yerleşik olan köy, günümüzde Dağ ve Vadi Yabolçişte olarak iki köy halinde varlığını devam ettirmektedir. Derbent olarak kayıtlı olan köyde 28 h., 1 m. ve 1 bive vergi nüfusu bulunan köy Selanik Mirlivası Abdi Bey'in hassı olarak kaydedilmiştir. Köyün vergi hâsılı ise 890 akçe idi[157].

Yukarıda isimlerini nüfuslarını ve hâsıllarını belirttiğimiz bu yerleşim yerlerinden 18 tanesi has, 8 tanesi zeamet ve 61 tanesi de tımar olarak tasarruf olunmaktaydı. 1544 tarihli deftere göre köylerden 8 tanesi derbentçi olarak görevlendirilmiş, 2 tane de çeltükçilikle uğraşan köy vardı. Çalışma ile Köprülü Kazası'na bağlı köylerde bulunan tahmini nüfusu da ortaya koymaya çalıştık. Buna göre: köylerde meskûn bulunan 4.105 haneden 323 hane Müslim, 3.872 hane de Gayrimüslim idi. Meskûn reayadan 10 tane Müslim Mücerered ile 447 gayrimüslim Mücerred bulunmaktaydı. Tabi köylerde 138 tane de bive kaydı bulunmaktaydı. Zikredilen bu rakamlardan hareketle Köprülü'ye tâbi köylerin tahmini nüfusunu çıkartmak mümkün olmaktadır. Buna göre hane sayısını 5 ile çarparak çıkan sonuca mücerred ve biveleri ilave etmek suretiyle tahmini nüfusu da bulmuş olduk. Buna göre Köprülü Kazası tâbi köylerinin tahmini nüfusu 21.120 kişi idi. Kır iskân birimlerinin toplam nüfus içerisindeki Müslüman nüfusun oranı da % 7.69 idi.

Hane		**Mücerred**		**Bive**	**%**	
Müslim	Gayri-müslim	Müslim	Gayri-müslim	Gayri-müslim	Müslm	Gayri-müslim
323	3.782	10	447	138	7.69	92.31

[155] İsmail Kaynak, "*Bistra A. Tsvetka'ya Göre Türkler Devrinde Bulgaristan'daki Vergiler ve Devlet Mükellefiyetleri*", **VI. Türk Tarih Kongresi, Bildiriler**, Ankara 20-26 Ekim 1961, Ankara 1967, s. 465. Voynuklar askeri hizmet gören zimmî gruplar içerisinde sayılmaktadır. Mesela Eflak, Hıristiyan Sipahi, Lağımcı cerahor gibi (bkz. Yavuz Ercan. "Türkiye'de XV ve XVI. Yüzyıllarda Gayrimüslimlerin Hukukî, İctimaî ve İktisadî Durumu", **Belleten XLVII/186**, 1993, s. 4). Ayrıca Voynuklar sefere gitmesi şart olan fakat geri hizmet erbabı arasındakiler de sayılmaktadır. Mesela Piyadeler, Müsellemler, Yörükler, Tatarlar, Canbazlar, Voynuklar, Eflaklar gibi. Voynuklar Rumeli'de daha ziyade şu bölgelerde bulunmaktaydılar: Yanbolu, Silistre, Niğbolu, Rahova, Plevne, İrvaca, Lofça, İzlandi, Eskihisar, Tırnova, Şumru Hezargrad. Sefer voynuklarının Müslümanlardan teşekkül edenine "canbaz" denilirdi. Bunların 10'ar kişilik ocak şeklinde tımarları vardı. Bunların biri nöbetli dokuzu da yamaktı (bkz., Mithat Sertoğlu, "Osmanlı İmparatorluğu Devrinde Toprak Dirliklerinin Çeşitli Şekilleri", **VI. Türk Tarih Kongresi, Bildiriler**, Ankara 20-26 Ekim 1961, Ankara 1967, s. 286-287).

[156] BA. TD 232, s. 805.

[157] BA. TD 232, s. 798; M. Sokoloski-A. Stajanovski, **a.g.e.**, s. 143, h. 42.

Tablodan da anlaşılacağı üzere Müslim nüfusun genel nüfus oranın dikkat çekmektedir. Bunun sebeplerinden birisi Nefs-i Köprülü'nün bu ç dahil edilmemesi, diğer bir sebebi de Balkanlarda Müslim ahalinin gene merkezlerinde meskun olmasından kaynaklanmaktaydı.

Ayrıca incelediğimiz dönemde köylerden elde edilen vergi miktarı akçe idi. Zikredilen bu rakamın dönemin şartları göz önünde bulundurul yüksekliği dikkat çekmektedir. Bu durumu Köprülü Kazası'na tabi köylerin arazilerden müteşekkil olduğu sunucu çıkartmak mümkündür.

Sonuç

Köprülü örneği ile Balkanlardaki Osmanlı varlığını ifade etme içerinde olduk. Her hali ile Anadolu'daki bir kasabadan farkı olmayan yerleşimlerinde bulunan tarihi eserlerin günümüzdeki hallerinin içler acısı ekseriyetle kabul edilebilecek bir gerçektir. Evliya Çelebi'nin eserini yazır 250 yıl sonra kaleme alına Kamus-u'l-Â'lâm adlı eser ile her ikisinin takipçisi olan E. Hakkı Ayverdi'nin çalışması yeniden ele alınıp, Balka tarihi eserlerin envanterinin çıkartılması, bununla beraber yıkılmaya yüz olanların tamir edilmesi vb çalışmaların ivedilikle yapılmasının gerekli kanaatini taşımaktayız. Temennimiz bu nevi çalışmaların bireysel çalışır öteye bir devlet politikası halinde gerçekleştirilmesidir.

BİBLİYOGRAFYA

A. Tapu-Tahrir Defterleri

BA. MAD 237

BA. TD 149

BA. TD 16

BA. TD 232

BA. TD 4

B. Kaynak ve Tetkik Eserler

Acaroğlu, M.T.; "*XV. yy. Sonlarıyla XVI. yy. Başlarında Balkanlarda Türk Adları (1490-91/1520-1530)*", **XI. TT Kongresi, Bil III**, (5-9 Eylül 1990), Ankara 1994.

Akdağ, Mustafa; "*Osmanlı Müesseseleri Hakkında Notlar*", **DTCFD, XI** (1955).

Anonim, Tevarih-i Âl-i Osman, F. Giese Neşri, haz. N. Azamat, İstanbul 19

Aşıkpaşaoğlu Tarihi, nşr., N. Atsız, Ankara 1985.

Ayverdi, E. Hakkı; **Avrupa'da Osmanlı Mimari Eserleri, Yugoslavy** İstanbul 1981.

Ayverdi, E. Hakkı; **İlk 250 Senenin Osmanlı Mimari Eserleri**, İstanbul 1976.

Barkan, Ö. Lütfi; "*894 (1488-1489) Yılı Cizyesinin Tahsilâtına âit Muhasebe Bilançoları*", **Belgeler I/1**, (Ocak 1964), Ankara 1964.

.....; "*Balkan Memleketlerinin Toprak Meseleleri Tarihine Bir Bakış*", **Türkiye'de Toprak Meselesi: Toplu Eserler I**, İstanbul 1980.

.....; **XV. ve XVI. Asırlarda Osmanlı İmparatorluğu'nda Ziraî Ekonominin Hukukî ve Mâli Esasları I, Kanunlar**, İstanbul 1943.

.....; "*Tarihi Demografi Araştırmaları ve Osmanlı Tarihi*", **TM X**, 1953

Baştav, Şerif; "*Osmanlı İmparatorluğu'nun Yeniden Kuruluşunda Rumeli'nin Katkısı*", **XI. TT Kongresi, Bildiriler, III**, (5-9 Eylül 1990), Ankara 1994.

Bruce W. McGowan Ph. D., **Sirem Sancağı Mufassal Tahrir Defteri**, Ankara 1983.

Develioğlu, Ferit; **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Sözlük**, Ankara 1998

Emecen, Feridun; "*I. Kosova Savaşı'nın Balkan Tarihi Bakımından Önemi*" **I. Kosova Zaferi'nin 600. Yıldönümü Sempozyumu**, 26 Nisan 1989, Ankara 1992.

Ercan, Yavuz; "*Türkiye'de XV ve XVI. Yüzyıllarda Gayrimüslimlerin Hukukî, İctimaî ve İktisadî Durumu*", **Belleten XLVII/186**, 1993

Evliya Çelebi, **Seyahatnâme**, **C. V**, İstanbul 1315.

Göyünç, Nejat; "Hane Deyimi Hakkında", **TD 32**, (1979).

.....; **XVI. Asırda Mardin Sancağı**, Ankara 1991.

Halacoğlu, Yusuf; "*Ekonomik ve Demografik Bakımdan Balkanlarda Bazı Osmanlı Şehirleri*", **Belleten LII/207-208**, 1989

.....; **Osmanlılarda Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapı**, Ankara 1995.

Hoca Saadeddin, **Tacü't-Tevarih II**, (yay. İsmet Parmaksızoğlu), Ankara 1992.

İnalcık, Halil; **Hicrî 835 Tarihli Suret-i Defter-i Sancak-ı Arvanid**, Ankara 1988.

.....; "*Osmanlılarda Raiyyet Rüsûmu*", **Osmanlı İmparatorluğu Toplum ve Ekonomi**, İstanbul 1996.

.....; "*XV. Asır Sanayi ve Ticaret Tarihine Dair Vesikalar*", **Belleten XXIV**, Ankara 1960

İnbaşı, Mehmet; **Kayseri Kazası**, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniv. Erzurum 1991.

.....; **Osmanlı İdaresinde Üsküb Kazası (1455-1569)**, Atatür Basılmamış Doktora tezi, Erzurum 1995.

Kaynak, İsmail; "*Bistra A. Tsvetka'ya Göre Türkler Devrinde Bulgaris Vergiler ve Devlet Mükellefiyetleri*", **VI. Türk Kongresi, Bildiriler**, Ankara 20-26 Ekim 1961, 1967.

Kul, Ömer; **XV-XVI. Asırlarda Köprülü Kazası (1453-1544)**, Yüzüncüy Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Van 2000.

Meydan Larouse, "Veles", C. XII

Miroğlu, İsmet; **Kemah Sancağı ve Erzincan Kazası (1520-1566)**, Ankara

Mehmed Neşri, **Kitâb-ı Cihan-nümâ (Neşri Tarihi) I**, (yay. F. Reşit Altan Köymen), Ankara 1998.

Öngör, Sami; **Coğrafya Sözlüğü**, İstanbul 1961.

Özdeğer, Hüseyin; **Ayıntab Livası I**, İstanbul 1988.

Sakellariou, M. L.; **Grek Lands In History Macedonia 4000 Years Historyand Civilization, Ekdotike**, Athenon 1983.

Sertoğlu, Mithat; "*Osmanlı İmparatorluğu Devrinde Toprak Dirliklerini Şekilleri*", **VI. Türk Tarih Kongresi, Bildiriler**, 1967.

Sokoloskı, Metodiye-Stajanovskı, Aleksandar; **Turski Dokumenti za Istoı Makedonskiot Narod Opsiren Popisen Defter (1497-1468)**, Skopje 1971

M. Hemdemi Solakzâde, **Solakzade Tarihi I**, (Haz. Vahit Çubuk), Ankara

Sümer, Faruk; "*Kayı*", **İA**.

Şemseddin Sami, **Kamus'l-Â'lam**, C. V, (Kaşgar Neşri), Ankara 1996.

Ünal, M. Ali; **XVI. Yüzyılda Harput Sancağı (1518-1566)**, Ankara 1989.

Yuzo Nagata, "*16. yy'de Manisa Köyleri, 1531 Tarihli Saruhan Sancağı'n Tahrir Defterini İnceleme Denemesi*", **TD 32**, (1979